

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

MUUGIL NELJAPÄEVITI

Tänast lehte 12 lehekülge

Toimeus ja talitus:

TARTUS, Promenadi 2. Ö/k. „Koolivara“, telef. 8-29.

Tallinna abitalitus:

V. Roosikrantsi 3. K. k-ü. „Töökool“.
Posti jooksev arve nr. 2188.

Tellimiste ja kuulutuste tariifid viimasel leheküljel.

NR. 2

23. OKTOOBER 1935

IV AASTAK.

Osvald Amon:

Minu kodumaa

All põhjataeva halli
on minu kodumaa.
See maa on mulle kallis,
nii kallis lõpmata.

Siin elab rahvas vapper,
kel õiglane on meel;
siin võitleb vaimutapper
ning kõlab kaunis keel.

Siin elab rõõm ja rahu,
siin elab vabadus.

Ja kõigi tööd ja vaeva
siin kroonib õnnistus.

All põhjataeva halli
on minu sünnimaa.
See maa on mulle kallis
ja armas otsata...

NÄDALA- UUDISEID

UUED 20-SENDESED metall-
rahad lasti käiku. Uued rahad on
väliselt sarnased 10-sendistega,
ainult pisut suuremad.

ÜLEMJUHATAJA kindr. Lai-
doner külastas torpeedopaat „Su-
level“ Soome kaitseväge ja valit-
sust.

EESTI-LÄTI korvpalli maa-
võistlus peetakse kas 18. või 25.
jaanuaril Tartus.

VÖRUMAA 2. noortepüha ot-
sustati korraldada laialdase kava-
ga eeloleval kevadel Võrus.

RAADIONÄITUS peetakse 25.
kuni 30. oktoobrini Tallinnas, bör-
sisaalides.

„ESTONIA“ **TEAATRISELTS**
pühitses oma 70.-dat aastapäeva.
70 aastat on tegutsetud „laulo ja
mängo“ tähe all.

TEAATER „VANEMUINE“

pidas 6. oktoobril suurejoonelist
70. aastapäeva. Pidustustest, mil-
lised kestsid mitu päeva, võttis
osa ka pääminister aset. K. Een-
palu.

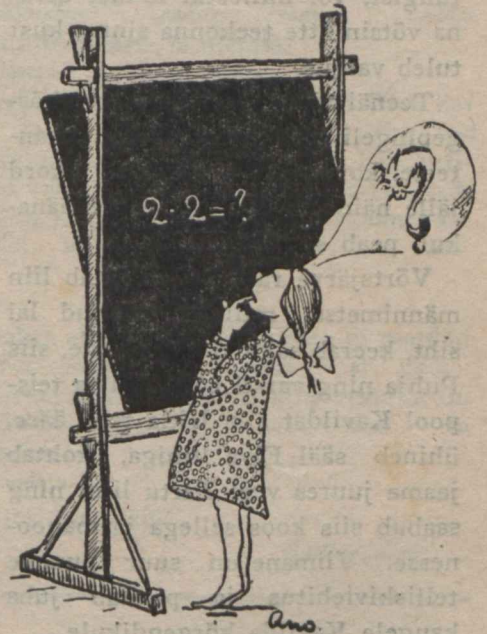
KUJUR KOORT suri Moskvast
kopsupõletikku. Kadunu tuhk
maetakse kodumaale.

**RIIGIVAPIST TEENETE-
MÄRK** luuakse Eestis. Esimesed
teenetemärgid annetakse juba eel-
seisval vabariigi aastapäeval.

ABESSIINIA-ITAALIA vahel
on sõjaseisukord endiselt pinev.
Mõlemad pooled on saanud ras-
keid kaotusi! Mitu Itaalia lennu-
kit on alla lastud. Sõjavarustust
ja sõdureid hangitakse järjest juu-
re. Rahvasteliit on Itaalia vastu
võtnud tarvitusele mitmeid surve-
abinõusid — sanktsioone.

NOTRE-DAME kirik Pariisis,
kuulsamaid maailmas, vaatab ta-
gasi oma 700-aastasele minevikule.
Kirik on üks ilusamaid vana-gooti
ehitisi.

Õpilastüüpe

„Skeptik“.

6 NÕUKOGUDE VENE sport-
last algasid 12. mail s. a. süstaretkel
Baikali järvelt. 1. oktoobril jõud-
sid nad Moskvasse, olles katnud
142 päevaga 9400 km.

KUNSTIRAHVAS ETENDUST ANDMAS.

Fr. R. Kreutzvaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

SP 3913

Ulila - elektriallik

Tung valguse järele

Reis mööda kõrgepingeliini Ulila elektrivabrikuni

Kõikide silmad Lõuna-Eestis on pöördud Ulilasse, kust tuleb valgus nii päeval kui ka öösi.

Õeldakse, et inimesel on tung valguse järele. Kas tollest samast tungist, või millestki muust aetuna võtsin ette teekonna sinna, kust tuleb valgus.

Teenäitajaks — selleks on kõrgepingeliin, mis kord rööbiti maanteele, kord silmist kadudes, kord jälle näidates end mõnel teekäänakul, peab suunda Ulilasse.

Võrtsjärve rannikul läbib liin männimetsa, millesse raiutud lai siht, keerab säält Sangla soole, siis Puhja ning varsti käänabki ta teispool Kavildat alla Ulila raba ääre, ühineb säält Elva liiniga, kohtab jaama juures veel Tartu liini ning saabub siis koos sellega jaamahoonesse. Viimane on suur punane telliskiviehitus ja paistab juba kaugele Kavilda kõrgendikule.

Jaamas võetakse vastu ülilahkesti ning varsti võimegi alata tutvumist ettevõttega, millest saabub meile valgus.

Esimene tutvus on turbakuuridega, kuhu paigutatakse turbaravarad talveks, samuti see osa turbast, mis määratud müügiks (alusja pakkimisturvas).

Elektrijaama kütmiseks suvel tuuakse pressitud ja kuivatatud turvas otse rabast vagonettides, mida veab mootorvedur.

Vagonettidest kallatakse turvas alusele, mis viib kütteaine automaatselt ahjudesse. Viimaseid on kolm, nendest suurim võib anda üksi kogu energia. Inimese jõudu vabrikus tarvitatakse vähe — ainult mõnele nupule vajutamiseks või mõne kangi pöörmiseks, et kontrollida jaama tegevust.

Läbi ahjude- ja pumbaruumi jõuame sinna, kus „valmib“ elekter. Siin on kaks auruturbiini, kummalgi kõrval dünamo. Et neid, kui ka masinaid (pumpi jt.) tööle

rakendada, seks peavad turbiinid andma kuni 3000 hobusejõudu. (Võrdluseks: Imatra jõujaam Soomes — 120.000 hobusejõudu.)

Turbiinidest ja dünamodest töötab suvel ainult üks, talvel töötavad mõlemad. Ruum, kus töötavad dünamod, on valge ja avar. Tagaseinas marmortahvilil on lüliljad, millega võib liine väljalülida, ning seadeldised, mis automaatselt registreerivad pinget ja voolu tarvitamist.

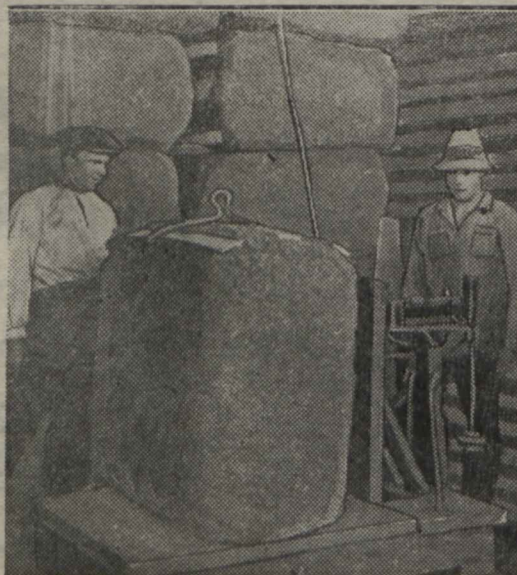
Suurim voolutarvitaja on Tartu, kus mõni asutus tarvitab rohkem voolu kui terve Viljandi kokku.

Dünamost läheb vool kõrgepingeruumi, milles transformeeritakse vool kuni 15.300 voldini.

Turbalõikamine elektrijaama tarvis toimub ka elektrijõul, mida juhitakse sinna eriliinil. Lõikus toimub kahe vahetusega — päeval ja öösi.

Eemaltvaatajale pakub öine töö meeldiva pildi: laialdasel alal vilgub tulesid, kostab masinate surin...

Mis puutub elektrijaama mürrasse, siis on see võrdlemisi väike — igal pool ruumides võib kuula-

Aluspõhuturvas tarvitamisvalmina kaalulalal.

SOOME LAHES kukkus alla Soome reisilennuk OH-ALI. Surma said 6 inimest, nendest 2 eestlased: S. Jürgenson ja W. Seeborg. Õnnetuse arvatakse põhjustanud olevat äkiline tüüririke.

RAHVUSVAHELINE LENNUNÄITUS avati Milaanos.

LEITI KOLUMBUSE PÄEVIK. Olonetsi kubermangus Kargopoli linnas olevat leitud muuseumi arhiividest Ameerika avastaja Kolumbuse päevik. Esimesel leheküljel olevat tähendatud, et selle päeviku on Kolumbus oma käega kirjutanud oma pojale Diegole. Kuupäevana on märgitud 3. august 1492.

ta hariliku tugevusega jutuajamist. Jaama puhtus aga, olgugi et tarvitatakse küttena turvast, on eeskujulik.

Osa elektrist tarvitatakse ümberruse küladel, kus pea igas talus on elektrivalgustus.

Samuti tarvitab Ulila voolu ka Elva alev, kuhu läheb Ulilast üle Puhja samasugune kõrgepingeliin nagu Viljandisse ja Tartusse.

Ainetel R. Siider.

Suvine töö turbarabas. „Turbapoiss“ asetab „pätse“ kuivama.

SOOME

EESTI

UNGARI

Soome hõimud

Väljavõtteid suure naishõimutegelase proua **LEENI VESTERISE** hõimupäeva kõnest.

... „Kogu maailm on täis eri rahvaid. On suuri rahvaid, kelle elanike arv ulatub sadadesse miljonisse. Meie Soome-Ugri rahvad kuulume vähemate hulka. Meist suurem on ikka vabana ja iseseisvana püsinud Ungari rahvas, keda on 10 miljonit. Väiksem meist, kes aga õige lähedane suguluse poolest, on liivlased — keda on vaid 2000 hinge.“ —

... „Iga koolilaps saab aru, et liitumine, ühine tegutsemine teeb meid tugevaks ja annab märgatavat tulu. Soome-Ugri rahvad, kõigepäält vabad Eesti-, Soome- ja Ungari rahvas, peavad looma sügavamad sidemed. Ühiselt suudame siis aidata ka neid hõimurahvaid, kel pole veel iseseisvust. Igal soomlasel tuleb tundma ja armastama õppida oma sugurahvaid.“

Kõige enam käib see eestlaste kohta, kes meie kõige lähem sugurahvas. Nad on ühtlasi meie lähemad naabrid, ja nende kirikud, koolid, kirjaoskus, vabadus ja iseseisvus on sama kui meil. Ja nende keelgi on nii sarnane meie keelega, et lapsedki sellest pea aru saavad...“

MEIE SUGURAHVASTE LIGIKAUDNE INIMESTE ARV.

Ligemad sugurahvad.

Soome	Eesti	Karjala	Vepsa	Liivi
3½ milj.	ligi 1½ milj.	300.000	30.000	2.000

Kirjavahetus

Kirjavahetust Eesti algkooli-õpilastega soovivad: Petsamo „Pummanki“ algkooli õpilased:

1. Alfred Rekina — III kl.
2. Evi Karjalainen — IV kl.
3. Saimi Vainionpää — III kl.
4. Vieno Inkilä — III kl.
5. Alpe Moilanen — IV kl.
6. Arvo Kinnunen — I kl.
7. Aili Enojärvi — IV kl.
8. Sylvi Kinnunen — IV kl.
9. Antti Granroth — III kl.
10. Alperttiina Moilanen — IV kl.
11. Everiina Karjalainen — IV kl.
12. Taimi Inkilä — II kl.
13. Lempi Pesonen — I kl.
14. Alpe Moilanen — IV kl.

Petsamo asub Põhja-Jäämere ääres ja on seega Soome kõige põhjapoolsem osa. Soome keel oma pikkade

lõppudega kõlab peaaegu nagu eesti rahvalaulukeel. Ja küll näete, et need mõlemad saavad teile õppides armsaks ja arusaadavaks.

Kõige lõbusam on hõimukeele õppimine kirjavahetuse kaudu. Igaüks kirjutab muidugi oma emakeeles. Kui kirjasaajale peaks kirja mõistmine raskust tegema, siis pöördub ta keelelise abi saamiseks õpetaja poole. — Soome kirjadele tuleb panna marke 15 sendi eest.

Adress kirjadele tuleks kirjutada järgmiselt:

Õpilase nimi
Petsamo. Pummangin Kansakoulu,
Suomi.

HÕIMUPÄEVADE PUHUL saatis „Õpilasleht“ Tartu linna koolivalitsuse lahel toetusel Soome õpilastele tasuta jagamiseks suure paki „Õpilaslehti“.

Hõimukiri Laadoga kaldalt

Jaakkimassa, 19. 3. 35.

Hyvä Asta.
Hää Asta.

Kiitos kirjeestäsi.
Tänan kirja eest.

Meidän koulumme on aivan aseman takana. Meie Meie kool on üsna vaksali taga Meie dän koulussa on vain kolme opettajaa ja oppilaita 121. koolis on vaid kolm õpetajat ja õpilasi Minä en ole ollut kuin vähän aikaa täällä koulussa, Mina ei ole olnud kui vähe aega siin koolis, olin Käkimäessä. Se on Laatokan rannalla. Laato-olin Käkimäel (Käki-kägu). Laadoga rannas. Laadokalla on hyvin kauniita saaria ja niemiä. gal on õige ilusaid saari ja neemi.

Valamo on myöskin Laatokan saarella. Olet kai Valamo on ka Laadoga saarel. Kas oled kuullut puhuttavan siitä. Me asumme Laatokan entikuullud kõneldavat sellest. Me elame Laadoga endisellä pohjalla. Kun kuivui Laatokka, jäi tähän vain sel põhjal. Kui kuivas Laadoga, jäi siia vaid joki. jögi.

Nyt joki on kohta aivan sula, luntakaan ei meidän Nüüd jögi on pea täiesti sula, lundki ei meie luonamme ole. Lähetä pian vastaus, kun minulla on looduses ole. Saada pea vastus kuna mul on niin ikävä sitä odottaa. nii igav seda oodata.

Paljon terveisiä!

Anna-Liisa.

Kaugemad sugurahvad.

Ungari	Mordva	Mari (Tšeremissi)
10 milj.	1½ milj.	ligi ½ milj.
Votjaki	Komi (Sürja)	Ostjaki
½ milj.	400.000	20.000
Voguli	Lapi	Samojeedi
5.000	30.000	12.000

Võrdlusi soome ja eesti keele alalt.

„Öö pikk, öö pikk
Yö pitkä, yö pitkä

Laisk, laisk, tüdruk, tüdruk,
laiska, laiska, tyttö, tyttö,

Küüt, Must, Küüt, Must
Kyyttö, Musta, Kyyttö, Musta

Vaole, vaole!
vaolle, vaolle!

Too piits, too piits, tsäh, tsäh, tsäh!
tuo piiska, tuo piiska, tsäh, tsäh, tsäh!

Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt
Tunnetko maata, joka Peipsin rannalta
käib Läänemere rannale.
käy Itämeren rannalle.

Jä Munamäe metsalt, murult
ja Munamäen metsältä, nurmelta
käib lahke Soome lahele?
käy leppoisalle Suomenlahdelle?

Ees soomusrongi dessant oli ära võtnud ootamatult venelastelt kolmesuurtükilise väljapatarei. Venelased olid parajasti mänginud rahulikult kaarte! Nad pole undki näinud, et eestlased võiksid neile nii lähedal olla, päälegi neid ootamatult vangi võtta. Meie mehed pöörnud torud otsekohe ringi, et pagevaile venelastele tagant nende oma patareist tuld avada. Kuid pole olnud kahurväelasi. Pauk käib — ja kpt. Ratasepp saab kahuri lafeti sabaga sääre pihta, kpt. Nepsi muljub tagasipõrkav ratas...

Siis võtab patarei tulejuhtimise enda pääle vangilangenud punane patareiuülem ja kui meie soomusrong selle kohale jõuab, annab patarei hoogsalt, otse kiirtuld tagant punastele. See oli esimene patarei, mis võeti Vabadussõjas punastelt.

Kuna Lepküla silla on venelased puruks lasknud, on soomusrongid selle taga sunnitud peatuma. Algab silla parandamine. Kuna Rägaveresse oli eest põgenenud venelaste raskepatarei, läks dessant seda taga ajama.

Lepküla silla ees saadi telefoniühendus ühe punaste komissariga, kel pole aimu, et kõneleb eestlaslega. See kurdab, et tema jõudude seisukord on väga vilets, kuid et Lehtse liinil nemad tahavad vastupanu organiseerida. Abi olevat tulemas ja et asutakse Lehtse pööranguid lõhkuma, milledest üle eesti soomusrongid ei pääseks.

Seda kuuldes meie soomusrongid avavad otsekohe tule Lehtse pööranguile, ja venelased põgenevad ka säält, jättes lõhkumise pooleli.

Mehed soomusrongidel on elevuslikult tujus. Käiakse ringi luurel, taludest söögiaineid ostmas ja lähedal asuvat Lehtse mõisa külastamas.

Koos kaaslasega lähen samuti mõisa vaatama. Maad on sinna oma kilomeeter. Mõisa õuel on ees näha sõdureid, ka vilksatub mõisanaisi, kes kõik hirmul ja jooksevad oma tubadesse varjule. Teame, miks nad kardavad. Küllap pidasid punastega mõisasaales lustipidusid, nagu kõikjal mõisades, kuhu viimaste võim ulatus.

Lähen mõisahoonesse. Suur uhke loss on siseemiselt laostatud. Suurte saalide pörandaille on puruks pillutud taldrikuid, pudeleid, klaase. Suured, uhked kapid on lahti murtud, sisemus: peent pesu, asemeriideid ja ülikondi on puruks rebitud ning pörandale loobitud. Raamatud, noodid vedelevad maas nurkades, nende pääl on poriste jalgadega tallatud.

Mõisa keldris rikkalike keediste laos kestis aga ülevõtmise edasi: mõisanaised kandsid laiali marja-

purke. Ka sõdurid töid siit purke, milledes oletasid moosi, kuna need niikuinii öö kestes oleksid laiali tassitud.

Milliselst hästisisustatud mõis see võis olla. Punaste poolt lõhutuna, reostatuna, võis siit ometi veel kõike leida-võtta, mis aga kellelegi meeldis.

Võtan endale pörandalt mõned mudaseks tallatud raamatud. Korjan kokku noote — operett „Lõbusa talupoja“ ja „Valsi unistuse“ saksakeelsed partituurid... Aga neid läheb ehk lahingute-laulus soomusrongil vaja?! Võtan ka need kaasa. Ja lisaks: rohelise veiniklaasi.

Miks ma viimase kaasa võtsin, on mulle seni arusaamatu. Säält lamas igasuguseid väärtesmeid, isegi vist kristalli. Kuid ma võtsin rohelise veiniklaasi, nagu hapra mälestusena balti uhke aadli surmapäevilt. Imelik, see klaas on püsinud sõjamälestusena mul seniseni.

Lepküla sild valmib ja 7. jaanuari õhtuks soomusrongid sõidavad Lehtse jaama, kuna see oli juba varem punastest puhastatud. See öö tuleb mul olla päevnik. Kui teised komandos on uinunud, leian taskust pliiatsi ja paberit ning — mul valmib öösi laul:

*Kui vaikinud vaenlase vägi
Ja omad on puhkamas öös, —
Kuis karmuste-tunnete segis
Ma pilte näen mälestusvöös:
Hing rõõmus ja kurb, ta kodusse rändab.*

*Ja veerleb ees päevade karm,
Ja külmus on vallanud hinge,
Ükspuha, mis homne päev toob.
On väljas vaid talve, tuul vinge —
Õhk surmaga uneviit sõbrale loob?*

Ühe koolinoore luuleks-sõnastusi öösi sõjaväljal vahipostil!

(Järgneb.)

SUUR LIHTARV.

Suurim tänini tuntud lihtarvudest on 2¹²⁷—1 2 127-ndas astmes miinus 1). Kui see arvutusülesanne valmis tehakse, saadakse 39-kohaline arv 170 141 183 460 469 231 731 687 303 715 884 105 727 ehk 170 sekstiljoni, 141 183 kvintiljoni, 460 469 kvatriljoni, 231 731 triljonit, 687 303 biljonit, 715 884 miljonit 105 727.

Arv on nii suur, et kui meil oleks nii mitu krooni, võiksime osta sellega ühe miljardi (tuhat miljonit) maakera suurust kuldkeri. Või kui oleks nii mitme millimeetri pikkune tee, vajaks valgus, mis sekundis lendab umbes 300 000 km ehk rohke sekundiga ringi ümber maakera, selle teekonna sooritamiseks ligemale 20 biljonit aastat.

Me oma sulega...

Mõne numbri jaoks jätkub veel möödunud aasta võistlusteid. Siis lõpetame need võistlused ning algame uut. Selleks võib teha juba eeltöid.

Utelt töödelt ootame asjalikkust, huvitavust ja tihedust. On tavaline viga, et sissejuhatus kirjutatakse 2 lehekülge ja töö ise on vaevalt 1 lehekülge. Haarame otse sündmust! See äratav lugejas kohe huvi meie töö vastu. Laused olgu võimalikult lühikesed ja selged. Siis on ka mõte selge.

Uued tööd ilmuvad autori täie nime all, millel on lisaandmeiks elukoht ja vanus. Sellega väljendame tahet olla avalik, otsene ja vastutav oma väljenduste eest. Ka teeb lugejale töö palju huvitavamaks, kui tunneme selle autorit. Oleme kes oleme! Ja mõjutamist auhindamisele meie oma peres ei usu ega karda.

Mis aineist kirjutada, sellest juba järgnevas numbris.
E. T.

J. Sakala:

Võistlustöö

Tütarlaps patsidega

Kool on täna rahutu. Poisid põrnitsevad altkulmu, tüdrukud veeretavad sõrmede vahel pliiatseid ja Otsa-Jass närib oma küüntetüükaid. Küüsi tal enam pole ning varsti hääbub ta paratamatult küüntenälga.

Põranda all krõbistab hiir uut auku, kuna vana on kaltsudega kinni topitud. Hiir on ainuke klassis, kes ei oska midagi karta. Teised aga närveerivad ja kordavad õppetükke. Euroopa kõrgeim mägi oli... Kodus oli nii selgesti pääs, aga nüüd... Mine püüa see tarkus kinni!

„Oli tal täna tarvis tulla, kui mul maateadus õppimata,“ pahandab valgepäine poiss.

„Miks sa siis ei õppinud?“ hüütakse talle.

„Õppinud! Eks sa õpi, kui kurg maja rahule ei jäta. Näe, paari nädala eest sain Timotheusele lisaks veel ühe venna ja nüüd on meie terve elu-olu kisa täis. Ise ei tea veel maateadusest midagi, muudkui karjub...“

Siis klass võpatub. Hiirgi ehmub ja jätab krõbistamise ning Jass tõmbab korraks sõrmed suust. Tuleja on õpetaja, kes käega annab märku istumiseks. Ta seletab mõne sõnaga viisakust ja ülalpidamist koolinõuniku suhtes. Käsib julgelt ja vahvalt vastata.

Päälle hommikupalvet tuleb kohe maateaduse tund. Õpetaja ja nõunik tulevad klassi. Õpilased tõusevad ja vajuvad päälle käsklust tagasi oma kohtadele.

Vaikus. Kuhu jäi hiir?

Õpetaja seletab ja küsib närviliselt. Vastatakse korralikult. Siis tuleb see, mida kardeti. Nõunik hakkab ise tundi juhtima. Ja kaardi juure kutsutakse, kas ei tee viha — Kusti. Kusti, kes pole tänaseks üldse õppinud. Kes on selles süüdi? Väike vend! Kuid kust hra nõunik teab, et Kustil on sihuke asjamees kodus.

Kusti tõuseb ja läheb arglikel sammel kaardi juure.

„Nimeta mulle tähtsamaid Euroopa riike ja nende päälindu,“ on nõuniku esimene küsimus.

„Ing... Inglismaa, ta päälinn on Hel... Hel... ei ole... London.“

Nii pääseb Kusti kuidagi esimesest küsimusest, kuid teisele enam ta „hammas“ ei hakka. Küsitakse, mis väin lahutab Euroopa Aafrikast. Kust seda aga Kusti teab, kuna Gibraltari väina nimi seisab tänases õppetükis? Ta nägu muutub valgeks, roosaks ja siis päris punaseks. Lõpuks keegi sosistab midagi kohalt. Kusti terav kõrv püüab sõnal sabast kinni ja ütleb:

„Kirbu altari väin.“

Klass on vaikne. Hiir aga ragistab juba julgemini. Siis tõmbub hra nõuniku nägu naerule. „Väike vigurimees,“ ütleb ta. „Kirbu altari väin? Kes seda enne on kuulnud!“ Jah, ka Kusti pole seda ennem kuulnud. Ta tunnistab oma süü üles ja lubab edaspidi õppida igaks tunniks, karjugu vend nii palju kui tahes.

„Tule sina, patsidega tütarlaps.“

See on Tammiku-Linda, klassi päästja. Tema vastused lähevad kõik ladusasti ja hra nõunik ei jõua küllalt kiita hoolsat tütarlaps.

„Trrr —,“ see on kell, mis kuulutab tundide lõppu.

„Päästetud,“ mõtleb Jass ja pistab terve pahema käe suhu. „Päästetud,“ ohkab Kusti ja seda teeb terve klass. Karjaküla Aadu ettepanekul peab igaüks annetama päästjale ühe kaasasoleva asjakese.

Nii sajab Linda põlle kõveraid juuksenõelu, vaskraha, kulunud joonlaudu, kondist vurr, tükk nõöri, üks „Õpilaslehest“ väljalõigatud jutt — „Tütarlaps patsidega“, vana lauluraamatu kaas ja kolm võileiba.

SELLE TUULELOHE LENNUTAME TAEVA ALLA!

Lilled vaasis ja ruumis

Teem lilledest ja nende paigutamise ruumis jääb alati uueks ja loovaks tööks, niikaua kui inimesed lilli armastavad ja kasvatavad.

Lilled vaasi asetamises peame olema ettevaatlikud ja peame püüdma seda hästi teha, kuna see peegeldab meie maitsekust, meie võimeid.

Jaapanis antakse lilled vaasiapaneku oskusele niivõrd suur kunstiline tähtsus, et noortele tütarlastele õpetatakse aastate viisi seda oskust.

Kui valitakse endale vaasi, siis tuleb silmas pidada, et see kujult sobiks ümbrusega, kuhu see viiakse. Vaas valitagu võimalikult lihtne. Kirjud vaasid pole soovitatavad. Kodudes, kus vaas puudub, võib lilled asetamiseks tarvitada teeklaasi või klaaspurki. Pääsi, mida alati tuleb silmas pidada, et läbi paistvad vaasid säraksid puhtusest ja neis oleks puhas vesi.

Lilled vaasi asetamisel tuleb silmas pidada, et me vaasi ei kuhjaks lilledega. Kõige paremini tuleb toime, kui hakata lilli vaasi asetama ühe kaupa, seades neid üht või teistmoodi, kuidas kõige kenam tundub. Lilli üksikult asetades näete ise, millal vaas kõige paremini mõjub.

Kui pole lilli, võib kasutada ka väikesi puuoksi. Talvel oleksid okaspuu oksakesed või urvad, kuna teistel aastaegadel lehtpuude oksakesed. Eriti kaunid on kirjud sügisoksad.

Mis puutub lillisse, siis pika varrelised lilled, nagu roosid, pu-jengid, tulbid jne. nõuavad kõrget vaaside vormi, kuna lühivartega, nagu maililled, kannikesed — madalaid vaasivorme.

Mitte lilled ja vaasi kallidus pole oluline, vaid lilled ja vaasi sobivus ja nende kooskõlastamine ümbrusega. *M. Kangro-Pool.*

Harilik sool puhastusvahendina

1. Soolaga saame puhastada vask- ja emailnõusid. Soolaga puhastades muutuvad nõud ilusaiks, läikivaiks.

Puhastamisel tuleb sool hästi peenendada, katta siis sellega puhastatav nõu. Soola päale valada õige vähe vett, nii et sool sulaks, ja puhastada siis lapiga hõõrudes.

2. Soolaga saame kõrvaldada rasva- ja puuvilja plekke.

Pleki koht tehakse sooja veega märjaks ning riputatakse soola päale. Vähe aja seismise järgi lo-putatakse pleki koht sooja veega. Tarbekorral võib seda korrata, kuni riie puhas.

Laine Gr.

Võistlustöö.

Sügis

Saabunud sügise ju:
langevad koltunud lehed,
raagusid raputab puu,
lõppenud tõugude rehed.

Päikene väsinud pää
pilvipadjusse peidab;
unenäos uinuda hää
seniks kui kevade koidab.

Vingudes tuhiseb tuul
viimaste rõukude rinnal,
lendab kui vuhisev kuul
vahuste lainete pinnal.

Kaeblikult kurgede hää
tungib taas kuulaja hinge;
midagi tuksatab sääl —
mööduks kord külmapäev vinge!

Tütarlapsed!

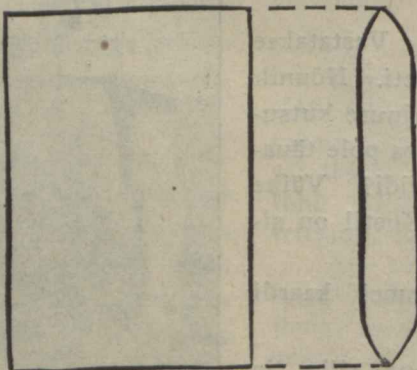
Kui teil on tekkinud küsimusi, mille kohta sooviksite selgust, siis saatke need küsimused kirjalikult „Õpilaslehe“ toimetusele, Promenadi tän. 2.

Küsimused kui ka nende küsimuste vastused avaldatakse „Õpilaslehes“.

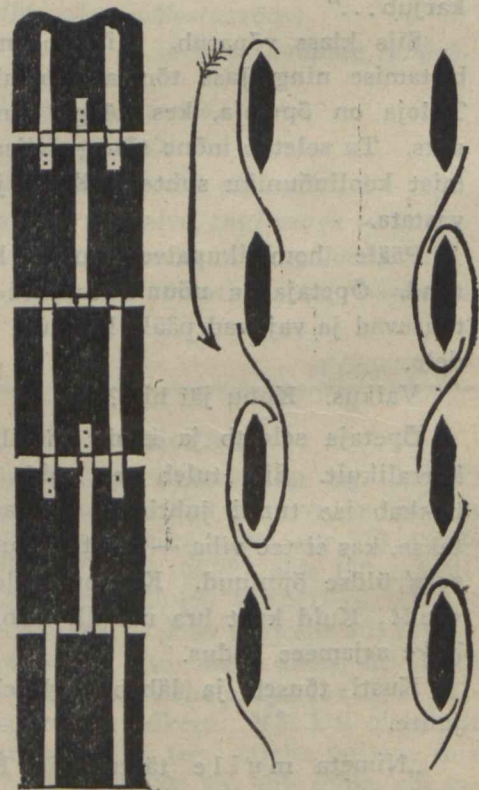
Kukkuvad klotsid

Hööveldame lepast või kasest lauakese, mille laius 4 cm ja paksus 1 cm. Saame saadud lauakese täisnurga all 6 cm pikkusteks klotsikesteks. Klotsikestele anname joon. 1. näidatud kuju ja värvime ühe laia pinna kas või roheliseks ja teise kollaseks. Klotsikesed, arvult 6—7, ühendame $\frac{1}{2}$ cm laiuse paela abil ahelaks, nii et kõik rohelised pinnad oleksid ühel pool ja kõik kollased teisel pool ahelat. Klotsikesed asetugu otstega üksteise vastu. Ühendamine sünnib paeltega kolmelt realt, joon. 2., kusjuures iga paela ots olgu kinnitatud klotsile kahe peene naelaga. Kinnitades tuleb paela veidi pingutada. Äärmised ühenduspaelad asugu klotsi äärtelt $\frac{1}{2}$ cm kaugusel, kolmas pael aga olgu kesk klotsi laia pinda. Paelte kinnitamiseviis on näidatud skemaatiliselt joonistel 3. ja 4. Joonisel 3 on näidatud äärmiste paelte ja joo-

nisel 4 keskmise paela asetus. Kui võtame ülemise klotsi kitsaspindaladest kinni pöidla ja järgmise sõrme vahele ning keerame ta alla joon. 3 noolega näidatud suunas, siis pööravad ka kõik teised klotsid iseenesest teise külje. Keeratud aga ülemise klotsi vastaspoole, pöörduvad kõik teised klotsid jälle iseenesest.

Joon. 1. Külgvaade. Otsvaade.

Joon. 2.

Joon. 3.

Joon. 4.

Eesti tööstus on põhimõtteliselt määratud siseturu tarvete rahuldamiseks. Välisurg on täiesti kindel ainult tselluloosil, vineeril ja purjeriidel. Teiste tööstussaaduste väljavedu, nagu tikud, tsement, lõng, riie,

lehtpuuürike 4%.
mähde, 31% kuuski, 15% kaski, 10% haabu, teisi 55%, kuusk 45%. Üldine metsade koostis: 40% 70%, lehtpuud 30%; okaspuudest on esikohal mänd Võru- ja Setumaal 119.000 ha (22,5%). Okaspuid on 123.400 ha (21,2%), Valgamaal 49.600 ha (33,6%), (25%), Viljandimaal 83.900 ha (21,6%), Tartumaal Saaremaal 20.400 ha (7,5%), Pärnumaal 126.600 ha 91.200 ha (16,7%), Läänemaal 62.200 ha (13,1%), pindalast), Järvaemaal 65.900 ha (22,2%), Harjumaal 19.617 ha. Maakondade järele on metsamaad ümarmär- 13.014 ha, talundele 160.104 ha. Muile eraomandikele 738.751 ha, riiklikele asutustele 13.565 ha, linnadele 21,6% üldisest pindalast. Sellest kuulub riigile 945.051 ha, s. o. 21,6% üldisest metsala arvestatavaks 945.051 ha, s. o. Tähtis osa Eesti majandusel on metsandus ma peab veel pihritusevabrikuid, arvu 129.

eksportapamaas (Tallinna, Tartu, Võhma), Maini- alaks on lihasaaduste valmistamine kolmes vastu 397.659.400 kg piima. Järgnevas tähtsamas 62 ühispiimatallist. 1931. a. võeti pimatallist ühispiimatallist asutati 1898. a. Restus. 1921. a. töötas pimatallist, arvu 335 (1932). Esimene Põllumajanduslike tööstust on tähtsaimad 36,1% kogu meel väljaveo üldväärtusest.

Iseisvuse ajal on tähtsaimaks põllumajanduslikuks tootmisalaks muutunud karjakasvatust, mille saadused moodustavad 70% kogu põllumajanduslikust turuoodangust. 1931. a. moodustas võid 36,1% kogu meel väljaveo üldväärtusest.

Väikesed silmad olid pärani lahti, vahtides pimedusse, mis kuuvalgusest kergesti oli läbiimbutatud. Ja äkki tungis hirm varjudest esile, ning hundike värises millegi halvema kui külma ees. Ta ei olnud kunagi varemini hirmu tunnud. Hirm oli uus ja kohutav kogemus. Kaua aega lebas ta värisedes ja niutus tasa. Ta lootis, et ema seda kuuleb ja siis tagasi tuleb. Valjusti hüüda ta ei julgenud, sest kergesti võiks hääl kosta ka võõrastesse kõrvadesse ja reeta ta peidiku. Siiski, kui koitma hakkas, ei suutnud väikene seda olukorda lihtsalt enam taluda. Hoolimata ema kindlaimast keelust, ronis ta koopa sissekäigu juure.

Laiaksveninud, hirmunud silmadega vaatas ta maailma. Tihe kaste kattis rohtu ja põõsaid. Milline aurav maailm, hommiku kollases säras! Tagapool tõusid puud, puude taga kaljude tipud, kõrgeimate tippude taga sinine lõpmatus, milles kotkad oma teid ajasid. Vaene väike tundis end hirmus üksindasena ja mahajätuna.

Kusagil siin väljas, selles niiskes hallis maailmas, pidid ju lõpuks olema ema ja õekesed-vennakesed. Ta vajutas oma lapseninakese vastu maad ja nuusutas. Perekonnalõhn oli koopa väljakäigu ümbruses selgesti tunda. Nõrk hõng sellest lõhnast näis minevat kadakapõõstikkude poole, aga päale selle kui noor hunt oli mõne sammu astunud ses sihis, uppus lõhn kastesse. Väike läks koopa sissekäigu

õigust ega inimeseväärtust.
Omandust ei olnud eestlastel enam, ka mitte enam. Keskpäigu oli parisortjus juba täiesti välja arenenud. Nead said maaga seotaks, neid võidi müüa, osta ja kinkida. XVI saj. kaotavad nad liikumisvabaduse. Nad said maaga seotaks eestlaste maa mõisnikkudele. XV ja XVI sajandil ja piiskoppide vahel. XIII ja XIV sajandil läheb tege. Päale selle olid täies käigus hõõrumsed ordu rahutused kestsid edasi. 1236 oli võitlus leedulaste ja eestlaste vahel kaotanud vabaduse, kuid sõjad ja halvema relvastuse pärast.

maailma 1227. Alla jäid eestlased nõrgema sõjatehnika ja langes Viljandi, 1224 Tartu, lõpmäng toimus Saare- palju edu, kuid see oli tagajärjete ning viimane. 1223 tal teevad eestlased viimseid jõupingutusi, neil on kuid see hävitati koha eestlaste poolt. 1222./3. aastal vana eesti kantsi Lindanissa asemel Tallinna 1219, sakslaste võimu kasvamist ja asutas oma võimu toeks Taani kuningas Valdemar II ei tahtnud sallida sõda, mõne lühikese vaheajaga, eestlaste vastu.

1208—1227 kestis ja lätlaste alla heidetud. 1208—1227 kestis tas ristisõjad ja rajas siin saksa võimu. 1207 olid 1229) oli enam riigimees kui misjonär. Tema algatamiseks mõõga appi. Kolmas piiskop Albert (1199—piiskopiks. Tema järglane Berthold võitis usu levi- fonärid. 1186 õnnistati munk Meinhard juba liivlaste kaudu XII saj. algul. Kaupmeestele järgnesid mis- mere idaranniku rahvastega algas Lübecki kaupmeeste lutada. Seda tegid sakslased, kelle tutvus Läänemere rannad, kuid need esialgu veel ei suutnud maad vallutada. Vanimad vaenlased olid venelased ja Skandinaavia püüdsid üksteise võidu seda enese mõju alla saada. Naabrid võimaldand rahulikkude elu ega arenemist. Eestlaste asumisala geopoliitiline seisukoht ei

uuele asjale. Kogu Carbuna ümbruses ei olnud midagi, mille lõhna ta ei tunnud ja mille jäljed temale oleksid võõrad olnud. Ta tundis ka kõigi nende lõhnade varjundeid, mis sellest tulid, kas oli hommik või õhtu, niiske või kuiv. Aga nüüd oli ta leidnud jälgi, mille lõhn jäi talle mõistatuseks. See polnud karu, hundi, saarma ega muu Carbuna päriselaniku oma. See lõhnas nagu pargitud põdranahk, aga ometi polnud see ka põdranaha lõhn, sest midagi oli sääl veel juures, mis kindlasti mitte põdrast ei olnud.

Võõras jälg ei ulatunud tihnikusse. See oli veel õnn. Ometi tuli see mägestiku põhjanõlvale hädaohtlikult lähedale ja kaardus siis ida poole. Hundi-ema ajas jälgi kaugele üle selle ringkonna piiri, milles tema tavaliselt liikus, pikkamisi ja kogu aeg umbusklikult nuusutades, ja tuli siis tagasi pikka teed läbi sünge kuusemetsa. Mõõdus üks nädal, ja siis sattus ta jälle samasugustele jälgedele. Seekord oli lõhn nõrgem, aga jäljed ise veel rohkem rahutuks tegevad: need läksid kuni nõlvaku ülemise ääreni, millel kadakapõõsad mustasid.

Kolm ööd hiljem nägid Carbuna valvelolevad silmad ebatavalist vaatamängu. Kahaneva kuu valguses jooksis üks kõhn, hall kogu vaikides, aga kiiresti läbi kadakapõõstiku. Selle kogu hammaste vahel rippus lõdvalt üks hundipoeg, kelle kohmakas keha kiikus kandja sammude rütmis.

Mööda kadakapõõstikust, üle kivikildudega kaetud kõrgendiku, sügavasse tumeda kuusemetsa süda-

	1930	1925	1930	1925	1930	1925	1930	1925
Murrud ja kaevandused	17	14	17	14	17	14	17	14
Kivide ja muldade ümbertöötamine	15	15	15	15	15	15	15	15
Metallitööstus	44	44	44	44	44	44	44	44
Keemiatööstus	12	12	12	12	12	12	12	12
Nahatööstus	8	8	8	8	8	8	8	8
Tekstiilitööstus	10	10	10	10	10	10	10	10
Paberitööstus	13	13	13	13	13	13	13	13
Trükitööstus	23	23	23	23	23	23	23	23
Toidu ja maitseainete tööstus	32	32	32	32	32	32	32	32
Elektri ja gaasijaamad	8	8	8	8	8	8	8	8
Kokku	273	273	273	273	273	273	273	273
	19 873	19 873	19 873	19 873	19 873	19 873	19 873	19 873

arvud :
 Kõikide tööstuste arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Oli mõttetu veel kauemini magamist teeselda.

Bestlaste asumisaja kohta praegusse asukohta puudub täielik selgus. Tõenäoliselt olid nad siin juba V saajandi p. Kr. Rahvas elas jahti pidades, paiguti põldu harides, kala püüdes ja maabrite juures sõja-ning röövretkedel käies üksikute suguharude kaupa lahustolevais asuiais.

Iseseisvuse lõpu pool, s. o. saksa ristiriitlike tuleku eel oli siiski juba kujunemas üldrahvusliku riigi mõte. Selleaegne suurem kogukondlik üksus oli maakond, mis jagunes kihelkondadeks, õigemini killakondadeks. Need jälle jagunesid küladeks. Ühisel ja üldisi küsimusi harutati ning otsustati rahvaakoosolekul, nagu sõja algamine ning rahutegemine. Rahva-koosolekui mõisteti ka kohut; kirjutatud seaduse asemel maksid ürgsed kombetõlgused reeglid.

Maakondades oli juhtiv osa valitud vanemal. Vanemad olid ka kihelkondadel ja küladel. Väljapaistvate omaduste ja maavannema mõju, moraalne mõju päämiselt, võis ulatuda ka üle oma maakonna piiride. Näide sellest on Lembit, kellele kõik maakonnad alustid, kui ühist juhti vaja oli. Vanemad juhtisid rahvast, arvatavasti mõistisid ka kohut, kindlasti aga võtsid osa kohtupidamisest.

ESTI AJALUGU

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Arvud :
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv
 Tööstuse Tootatavate arv

Kergejõustik a. 1935.

Rõõmuga peab märkima edu kergejõustiku aladel. Lühimaades kerkis ometi kord hää sprinter, kes suuteline 100 m katma alla 11.0. 200 m rekordit parandas ka Eesti lühimaade star Toomsalu. Keskmaades pole palju rõõmustavat, K. Fatali'ga on me kergejõustik kaotanud parema keskmaa jooksja. A. Jürlau pole parimasse vormi tõusnud. Pikamaajooksjaist mainigem ainult A. Petermani saavutist 10000 m. Hüpetest väga hää kaugushüpe, kus neli meest jõudsid 7 m joone taha, parim Toomsalu (7. 34 m) ja Tamm (7.21). Kõrgushüppes Kuuse kinnitas oma rahvusvahelist taset 1.94 meetriga. Järvson on lootustandev (1.80), ja noorimast selle ala esindajast Saralist (1.75) ootame veelgi. Kolmikhüppes esimene Küttis 14.43 m. Teivashüppes E. Ärmani saavutusele 3.80 m. oodatakse järgneval aastal lisa. Kuulitõukes on Viiding raudmunaga 16 m joone taha jõudnud ja enese kui suursportlase kaalukust veelgi kinnitanud. Kink ja Schmidt on lubavaid järglasi Viidingule. Kettas märkigem O. Eriksoni (46.66) ja A. Viidingut. Vasaraheites saavutas Koit Annamaa 53.07 m, mille arvel ka kuue mehe keskmine paranes 1,5 meetrit.

Tagajärgi:

100 m. R. Toomsalu 10,7; V. Rattur 11,1; J. Toomre 11,2, kuue mehe keskm. result. 11.12 (läinud a. 11.12).

200 m. R. Toomsalu 22,3; V. Rattur 23,2; J. Toomre 23,4; keskm. 23,2 (l. a. 23,0).

400 m. V. Nesterov 51,0; F. Ütt 51,8; Kulmar 51,8., keskm. resultaat 52,0 (l. a. 52,0).

800 m. A. Jürlau 1.58,4; K. Fatal 2.00,6; E. Prööm 2.01,8; keskm. res. 2.01,7 (2.00,3).

1500 m. A. Jürlau 4.05,8; E. Prööm 4.05,8; K. Fatal 4.09,0; keskm. res. 4.08,8 (4.08,1).

3000 m. E. Prööm 8.47,4; R. Sams 8.47,6; A. Peterman 9.05,6; keskm. res. 9.06,4 (9.09,8).

5000 m. E. Prööm 15.30,6; R. Sams 15.41,6; A. Peterman 15.43,6; keskm. res. 15.51,6 (15.45,6).

10000 m. A. Peterman 32.35,6; J. Anier 33.16,0, K. Kiili 34.06,8; keskm. res. 34.21,6 (33.57,6).

110 m. tõkkejooks: J. Toomre 15,8; E. Rähn 16,3; A. Paluvere 16,5; keskm. res. 16,5 (16.33).

Kuulitõuge: A. Viiding 16.06 m; A. Kreek 14.42; J. Suuk 14.27; keskm. res. 14.46,5 (14.42).

Kettaheide: O. Erikson 46.66; A. Viiding 46.12; keskm. 44.50 (45,01); P. Määrts 44.42.

Odaheide: G. Sule 66.91; (A. Klumberg 63.60; A. Mägi 60.63; keskm. res. 61.75 (62.76).

Vasaraheide: K. Annamaa 53.07; Teearu 32.54; J. Suuk 32.00; keskm. res. 35.15 (33,77).

Kaugushüpe: R. Toomsalu 7.34; E. Tamm 7.21; N. Küttis 7.05; keskm. res. 7.07 (6.97).

Kõrgushüpe: A. Kuuse 1.94; G. Kalm 1.85; G. Schmidt 1.81; keskm. res. 1.82,5 (1.82).

Teivashüpe: E. Ärman 3.80; J. Erna 3.70; K. Kask 3.65; keskm. res. 3.61 (3.60).

Kolmikhüpe: N. Küttis 14.43; E. Järvson 13.98; A. Raska 13.97; keskm. res. 13.88 (13.85,5).

Et kõiki spordinurga lugejaid võimalikult rahuldada, palub „Õpilaslehe“ spordiosa toimetaja lahkesti saata oma soovivaaldused aadressil: „Õpilaslehe“ Spordiosak. toimetaja J. Kõks Tartu, Riia t. 107, 15. algk.

Kommete ABC

Lauakombeist

Lauakombed on viimaste sajan-dite jooksul tublisti edenenud. See paistab sellestki, et aastal 1632 oldi Austria hoovkonnas sunitud välja andma lauakommete seadustik, milles nõuti:

„Ei tohi tooliga kolistada ega kukalt vastu tooli seljatuge hõõruda, ei tohi süües suud liiga täis ahmida, sõrmi toidu sisse pista, luid laua alla visata, käsi lakkuda, taldrikule sülitada ega laudlinasse nina nuusata.“

Kui juba hoovkonnas oli säärane kombeseadustik vajaline, siis võib kujutella, kuidas harilike surelike seas asi võis olla.

Läinud sajandi algul söödi lindu ja loomaribi veel sõrmedega. Tänapäev tohib sõrmedega puudutada ainult leiba ja mõningaid puuvilju. Kõik muud toiduliigid on pühitsetud. Kahvel on saanud päevahendiks. See vasakus käes, süüakse kõike, mis end sellega võtta laseb,

hanemaksa, aedvilja, isegi mitmeid magusroogi.

Lihatoite süüakse kahvi ja noaga. Tuleb meeles pidada, et liha lõigatakse ja süüakse palahaaval. Ammust ajast on keeldud lõigata praad enne tükkiideks ja alles siis hakata seda sööma. Keda tabatakse nuga suus, see võib oma seltskondliku karjääri lõppenuks lugeda. Käesoleval juhul juhitakse toit suhu ainult kahvliga, mitte kunagi aga noaga.

Ka leiba ei lõigata palakesteks, vaid vähehaaval murtakse väikesi tükikesi, mis kohe süüakse.

Suppi süües liigutatakse lusikat sööjast väljapoole. Mõnes ringkonnas võidakse sind ahnitsejaks pidada, kui kergitad taldrikuserva, et kasutada viimast supitilka.

Põrsad söövad oma leent rõhki-des ja lobistades. Tuleb hoiduda nende eeskujust. Suppi süüakse hääletult.

Rikkais perekondades on — tahavad ju kullasepadki elada — eriline nuga ja kahvel kala jaoks.

Kui neid ei ole, süüakse kala kahvliga, hädakorral kahe kahvliga.

Puuvilja süüakse noa ja kahvliga. Nad lõigatakse esmalt näit. neljaks, kooritakse ja süüakse siis palahaaval, mis ei tohi olla liiga suured.

Kirsside ja muude kivid lastakse suust kahvlile või lusikasse, mis käes juhtub olema ja pannakse selle abil taldrikule.

Kui ei teata, kuidas teatava toidu kallale asuda, on kõige targem jälgida, kuidas teised teevad.

Kui lihasöömine on lõpetatud, asetatakse nuga ja kahvel teineteise kõrvale taldrikule. Kui jätab nad risti, siis tähendab see, et ei ole veel lõpetanud, vaid soovid lisaannust.

Lõpuks peetagu meeles, et küünarnukid ei tohi kunagi olla söögilaual.

Õpilaslehe
kupong nr. 2

Raamatuaasta

Teatavasti jõuluvanade viimasel kongressil oli päevakorra tulisemaks punktiks mudilastele heade raamatute hankimise probleem.

Küsimuse kohta võeti sõna väga elavalt ja kõik jõuluvanad konstateerisid häbitavat fakti, et täisealised kipuvad oma kirjavara korraldamisel täiesti unustama lapsi, kuigi just lastele on raamat esimeseks ja suurimaks sõbraks.

Jõuluvanad kurtsid, et täisealised on nähtavasti unustanud, missuguse õhinaga nad ise omal ajal lastena ootasid uute raamatute saamist ja millise innuga neid loeti.

Seepärast jõuluvanade kongress, konstateerides täisealiste lubamatut ükskõiksust

Lendav maailm on parim algupärane lasteraamatute sarjas. Autor on oma lüüdepere rafendanud huvitavaid ning mitmelelelise tegevuse. Karl Ristikivi kõige enam paeluvad lugejaid lüüde oma vahelised suhted ja kuum kodumaa-armastus. Pääsukefed armastavad eriti pinda, kus lehvib sini-must-valge lipp.

Kindral Naki Koera truudus on tuntud juba iidseil aegadel ja „Kindral Naki“ lugu on sääraste truuduse ning ustavuse põnev dokument. Kutsu Naki on ustav lahinguvend, kes paneb kõhlematult kaalule oma elu, kui on võitlus käimas mustlaspoiste ja Naki peremehe, väite Beetri vahel. Kompositsioonilt on „Kindral Naki“ kõigiti õnnestunud lühiloole.

Väikesed aednikud on lihtne ja armas loole edu poole püüdwate lüünoorte elust. Laste rõõmud ja mured on edasi antud väga huvitaval. — Tähelepanu väärib teose elu- jaatav ideoloogia ja noorte tööralendamine. Püüdlitüd lapsed saavad oma huvitava ettevõttega — kultuurtaimede kasvatamisega — hästi toime, hoolimata vanema põlve teatavast vastuseisimisest nende ideele.

Võlutud koovitaja kõigiti õnnestunud, meelne muinasjutu kirjapõhine, kes kadunud lehma otsides satub laulasse ja rändab alla juohaldja riiki. Seal vabastab teda hiljemini soodsa Edla Vanamõlder neitsi, kuid paraku koovitajana. Järgneb huvitav elu linnuna. Koovitajaja seiklused on noortele lugejatele väga paeluvad, sest lüü lendab palju, näeb palju, kuuleb palju. Jutustise sõnastus on hoogus ja meeleolukas.

Jutupauniku juhtumused

M. Konopnicka

Peetrikese reis kuule

G. Bassewitz

Vangistatud päike Oma populaar-teaduslikke teostega noorile lugejale tuntud autor jutustab siin imelamute valgestamisest. — lõlletulest elektrilambini. Ülima tähtsusega kultuurilised saatutised on käsiteldud siin väikestele lastele kergesti mõistetavalt. Noor lugeja tunneb loju aeg, nagu loeks ta jutustist pinetavast seiklustereast, seejuures aga hantides endalegi tähelepanematult väga olulisi teadmisi igapäevses elus nii tähtsate teguri kohta, nagu on seda kuntilik valguš.

Kuusiku lastetuba

S. Reinheimer

Jänese poeg To-too on juuste elust. Sündmustiku põnevust tõstab jäneste vahetord inimestega. Eriti huvitavalt on kirjeldatud teose Aadi Virges lõpp-osas To-too wangipõlv inimeste juures ja sellele järgneva pääsemine vabadusse. Ehitudelt on see raamatule kõigiti eestujulit, sõnastuselt meeleolurikas, hingestatud ning noortesse väga mõjuv.

Münchhauseni seiklusi

Eestindanud Ed. Tasa

Reis ümber toa E. Avenarius

Rohelise päikese maa

on ülipõnev lugu unustatud nutupaari rännakust roheline päikese maale ja huvitab noori oma loodus-romantilise õrnusega, mitmelelise tegelastonnaga, vaheldusrikke ning liikuvusega. Autor on nähtuši loomaderiigist suutnud edasi anda mitte ainult usutavalt, vaid ka tõesti hingestatult.

== Eeltellijaile ==

5. novembrini — 18 krooni, 25. detsembrini — 19 krooni, peale jõulu — 20 krooni.

Raamatud lastakse müügile eriti luksuslikul, paksul paberil ja nägusast pappkõites, kalingurseljaga, mitmevärvilise kaanepildiga.

Terve sari ilmub veel käesoleva aasta jõululeks ja saadetakse eeltellijaile kätte üksikute köidete ilmumise järjekorras, kusjuures tegelikud saatekulud jäävad tellija kanda.

mudilastele!

laste lugemisvara eest hoolitsemisel, võttis ühel häälel vastu resolutsiooni, et mõnele suuremale kirjastusele tehtaks kiireks ülesandeks veel tänavu jõuluks välja anda vähemalt 20 pildirikast ja hästi selge kirjaga trükitud raamatut. Seejuures seati vankumatuks nõudeks, et kõik juturaamatud oleksid lastele põnevad ja et sündmuste käik nendes oleks rajatud julgele, elurõõmsale tegevusele. Ka nõuti, et laste lugemisvara sisaldaks rohkem loomulikku eluilu, kui sihilikku kuiva moraaltsemist.

Lühikese nõupidamise järel otsustati selle suure ülesande täitmisele rakendada jõuluvanadele „Kuldraamatu“ kaudu juba tuttavaks saanud „Looduse“ kirjastus Tartus.

Rajamaa talus leeb noorustil töö vanemate eeskujul, kuigi loer peab omandama päris-hobuse eluviise, püües peab asendama tõelist piimalehma jne.
Aadi Virges Chitatakse maju ja korraldatakse aeda. — Nadi Virges on meie mudilastele oma jutuletega andnud kõigiti meeldiva lasteraamatulese.

Kiki suur suvi Kiki on weidi ifemeelne, karksi-tu, kuid väga hallaja tüdruk. Tal on sõbratar Soomes. See piikapaar on elanud eelmisel suvel kauneil Soome saartel.
Valve Saretok Kiiid aga weedetakse juuri Eesti ilusal „Lil-lern“. Wallatute tütarlaste piisiseiklused paaluvad iga noort lugejat, peamiselt tütarlapsi. — Teos on eriti huvitav oma ilusa suvemiisjöö ja maaelu kirjeldistega.

Olle suusaretk E. Beskov

Rahvavanema lapsed fial-dab neli jutulest: 1) „Rahvavanema lapsed“; 2) „Helmit“; 3) „Vaenelaps, liisu ja pärlitee“ ja 4) „Piija mardikas“. Need kaunid, stiilsed, paiguti väga teravmeelsed loolefjed moodustavad ühise terwilu ja on nauditavad mitte ainult lastele, vaid loetavad koolinoor-soolegi.

Mängusõduri elulugu

F. de Miomandre

Juss ja Maarja on väikesed sõbrad. Nad ot-sustavad linna minna Jussi haigele emale arsti kutsuma. Kuigi raske jalgsimatt õnnestub, arsti siiski ei leita.
Juuli Kauts Juhuslikult on linnas Maarja tädi Juula. See sõidutab lapsed õhtul koju tagasi. Armas-tufile ema vastu ja sügavale sõprufile lähe lapse wabel rajatud jutule wõlub iga lugejat oma lihtsuse ja soojusega.

Rotikeste elupäevad

M. A. Bigham

Raudkaarnad Meie kodumaa mi-newit on ritas juur-dest ning pingutuslikest filmapilludest. Meie ajalooš leidub palju wäärtuslikku ilufir-janduse aineistikule. „Raudkaarnad“ on tore lugu 14-aastasest san-Sulev Einer garist, kes jalaja ratju jellas põgeneb luurekai-gule, kuid satub raudmeeste kätte wangi. Seal põgeneb ta ühes samuti wangisat-tunud tütarlapsiga. Noorte seiklused peale põgenemist on lihtfakt waimustatavad.

Asudes „Lasteraamatu“ kirjas-tamiskava täitmisele kuulutas K./Ü. „Loodus“ välja võistluse, mis kandis head vilja, sest auhinnatud teoste hulgas esinevad säärased algupärandid, nagu „Lendav maailm“, „Jänese poeg To-too“ jt., mida võib julgesti kõrvutada meie lastekirjan-duse seniste tippsaavutistega. Üldi-selt aga ulatub lasteraamatu algu-pärandite tase kaugelt üle meie vas-tava kirjandusliigi kesktaseme.

Rööbiti lastelektüüri rikastami-seks korraldatud algupärandite võist-lusega toimetab kirjastus eesti keelde valiku parimaid palasid maailmakir-jandusest. Säärased nimed nagu Sophie Reinheimer, Elsa Beskov, Marja Konopnicka või Francis de Miomandre ei tohiks olla tundma-tud ühelegi lastekirjandusest huvi-tatule.

Valitud tõlketeoste kohasust „Lasteraamatus“ võiks tagada seegi asjaolu, et osa neist on võetud Genfi Rahvusvahelise Haridusbüroo pari-mate lasteraamatute nimistusse, kuna ülejäänud teosed, näiteks „Peetri-kese reis kuule“ või „Mängusõduri elulugu“, on selletagi tuntud klassi-liste lasteraamatutena.

Lasteraamat

on valitud 6–12-aastastele ja sisaldab 1200 lk. selgestiloetavat teksti, 300 lk. mitmevärvilisi pilte. 5 raamatut on 10–12-aastastele („Väikesed aednikud“, „Kiki suur suvi“, „Kindral Naki“, „Vangistatud päike“, „Raudkaarnad“). — 7 raamatut on 8–10-aastastele („Mängusõduri elu-lugu“, „Peetrikese reis kuule“, „Münchhauseni seiklusi“, „Juss ja Maarja“, „Rajamaa talu“, „Võlutud koovitaja“, „Lendav maailm“). — Ülejäänud 8 raamatut vastavad 6–8-a. lastele.

K./Ü. „LOODUS“ Tartu, posti jooksev arve 2055.

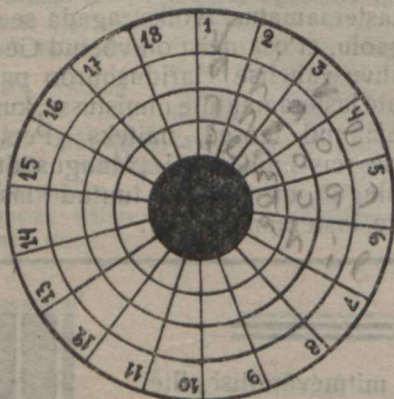
5. RISTSÖNAD.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11				
12					13			14
15				16				17
			18			19	20	
21	22		23		24			
25		26				27	28	
29	30			31			32	
		33	34	35	36			37
38			39					

Ristread: 1. stipendiumi saaja, 10. maja, taluhoone, 11. väits, 12. poisi nimi, 13. muistne rooma põllutööjumalanna, 15. peksuriist, linanuust, 16. sadamalinn P.-Venes, 17. „tema“ saksa keeli, 18. mina, 19. tütarlapse nimi, 21. tulevikusõda, 25. noot, 26. virk, 27. üks vanemaist, 29 põllutööriist, 31. niinimetatud, 32. lühend sõnast „vana“, 33. üks vanemaist, 35. meessoost, 38. pooltooni võrra kõrgendatud fa-heli tähtnimetus, 39. eesti rahvuslus.

Püstread: 1. kiirkirjutaja, 2. vanade naiste päakate, 3. eralduma, lahutama, 4. aedvili, 5. niinimetatud, 6. Mussolini ametaste, 7. on suus, 8. pinnamõõt, 9. kandma, tirima, 14. eespool, 16. mõõdukas, piskuga leppiv, 18. küsimus, 20. laeva pääl, 22. aianduslik ajakiri, 23. ootab meid kõiki, 24. õndsaks saanud, 28. juurde, 30. mitte taga, 34. hüüe, 36. see tähendab, 37. sama, mis 17 risti.

6. RINGMÖISTATUS.

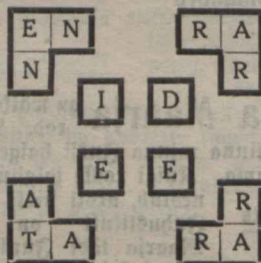
A, A, A, A, A, A, A, A, A, A, A, A,
D, E, E, E, E, E, E, E, E, E, E, E, E,
E, G, G, G, G, H, H, H, I, I, I, I, K,
K, L, L, L, L, M, N, N, N, O, O, O,

P, R, R, R, R, R, S, S, S, T, T, T, T,
U, U, U, V, V, V, V, Ö, Ö.

Antud ringi lahtrisse asetada need tähed nii, et nad annaksid lugedes numbriga lahtrist tsentri poole allantud tähendustega neljatähelised sõnad. Kui sõnad õieti arvatud, saame 1—18-ni lugedes esiteks ühe endise ja siis ühe nüüdse noorsooajakirja nime.

1. J. Liivi jutt, 2. kitsi, 3. karm, vihane, 4. elus olev, 5. metall, 6. koerte lemmikpalasid, 7. vähem kui linn, 8. kett, 9. eesti kirjanikke, 10. vanemate kallim vara, 11. trepi osa, 12. metsataim, 13. tervitus, 14. naise nimi, 15. toit, söök, 16. mitte vale, 17. osa päevast, 18. soolata.

7. MOSAIKMÖISTATUS.

Antud kujundeist koostada ruut nii, et püst- ning põikridades saaksime antud järjekorras järgmiste tähendustega sõnad: 1. püstaed, 2. põllutööriist, 3. poisi nimi, 4. poisi nimi.

8. MAATEADUSLIK ÜLESANNE.

TALLINNA
TÖSTAMAA
TARTU
TARVASTU
TAAGEPERA

Antud nimesid tuleb nii paremale või vasakule nihutada, et ühest kohastikku olevast tähtede reast ülalt alla lugedes saaksime ühe Eesti linna nime!

9. MATEMAATILINE MÖISTATUS.

Missugune arv annab korrutamisel 4-ga niisama suure tulemuse kui hitmisel 24-ga?

10. SILPMÖISTATUS.

Abielupaar, karusammal, mugulake, paberrossikest, rändur, vanaldane, kaminasimss, sepik, maanteed.

Igast antud sõnast valida üks silp nii, et nad antud järjekorras annaksid Fr. R. Kreutzwald'i teose nime.

11. KELLE TEUSED?

Kes on kirjutanud alljärgnevad teosed?

1. „Ojamölder ja tema minija“
2. „Reinuvader-rebane“.
3. „Ennosaare Ain“.
4. „Aita“.
5. „Kroonu onu“.
6. „Püha jõe kättemaks“.
7. „Ümera jõel“.

MÄRKUS: Kõigi tänaste ülesannete lahendused saata toimetusele hiljemalt 6. nov., lisades lahendaja nime, täieliku aadressi, vanuse ja „Opilaslehe“ kupongi nr. 2 (Tingimustest ligemalt „Opilaslehes“ nr. 1.).

AUHINDADEKS kõigi tänaste ülesannete õieti lahendajate vahel jagatakse: 1. Hans Dominik'i „John Workman I ning II; 2. nahk-taskuplokk; 3. Pildimapp — 162 mitmesugust pilti Eesti maastikest ja maailma suurlinnadest.

Kõigile ristsõna sõpradele teeme teatavaks, et „Opilaslehe“ toimetus loosib

FOTOAPARAADI

kõigi nende vahel, kes on osa võtnud nelja esim. nr. ülesannete lahendamisest ja saatnud toimetusele kõigi nende ülesannete õiged lahendused ühes kuppidega.

PRANTSUSE UUS MARK.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Toim. sekr.: Ed. Tasa. Talitusjuht: E. Tõnisson. Valjaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. Tellimishind postiga: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik 1 kr. Raamat-ajakiri „Laste Jututuba“ ühes „Opilaslehega“ tellides maksab 3 kuud — 20 s., 6 kuud — 40 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1935.